

5.1 Gyvenimo aistra ir kova su savimi

Antanas Miškinis (1905-1983) – sudėtingo likimo prieškarinio poetas neoromantikas, kuriam teko patirti ir kritikos bei skaitytojų pripažinimą, ir priverstinę užmarštį. Poetas gimė Juknėnų kaime Utenos rajone. Jis buvo tipiškas atlapaširdis rytų aukštaitis, dar vaikystėje pažinęs senuosius papročius ir gyvosios tautosakos lobius, stebėjęs, kaip keičiasi kaimo tradicinė sankloda, garsėjęs demokratiškais pažiūromis, mokėjęs kaip lygus su lygiais bendrauti tiek su profesoriais, tiek su kaimo elgetomis.

Būdamas miesto inteligentas, vasarą nuolat viešėdavo gimtajame kaime, nesikratė valstietišku darbų, buvo dažnas svečias gegužinėse, vestuvėse, bažnytinėse iškilmėse. Prieškariu buvo matęs šiek tiek plačiojo pasaulio – lankėsi Paryžiuje, Šveicarijoje, tačiau nesivaikė vakarietišku madų, nesišvalgė į anos epochos modernistus.

Pirmajame eilėraščių rinkinyje „Baltoji paukštė“ ryškėja motyvai, kurie liks aktualūs visoje prieškarinio neoromantikų lyrikoje: nervingi nuotaikų lūžiai, socialinio santykio su tikrove pojūtis, stilizuotą romansą primenanti meilės istorija. Pirmajame rinkinyje akivaizdūs keturvėjiško avangardizmo motyvai, atrandami miestietiškos civilizacijos ženklai – kabaretas, kavinė, paviljonai, traukiniai, subjektas mėgaujasi visomis bohemiško gyvenimo spalvomis, dėmesį traukia kapota intonacija, vaizdų koliažo technika.

Miškinio kaip ir daugelio Lietuvos inteligentų kūrybinius planus sujaukė įvykusi prievartinė sovietizacija. Demokratinų pokyčių viltys greit išblėso, jas pakeitė gresiančių represijų siaubas. Artėjant antrajai sovietinės okupacijos bangai, jis nesvarstė apie pasitraukimą, jautėsi įsipareigojęs savo gimtinei. Už pagalbą pagrindžio rezistentams poetas buvo suimtas ir ištremtas į Mordoviją, vėliau kalėjo Olžeraso, Omsko lageriuose. Sunkiausiomis sąlygomis ant beržo tošies ir cemento maišų skiaučių rašė „Psalmes“ – visuotiniam nužmogėjimui nepasiduodančio žmogaus vizijas, kuriose fiksavo šurpią barakų kasdienybę, kreipėsi paguodos į Dievą, motiną, tėvynę, maironiškos poetikos posmais išraudojo gimtosios šalies ilgesį.

1956 m. sugrįžęs į tėvynę, Miškinis turėjo laviruoti, prisitaikyti. Teisingumo šaukęs balsas pritilo, poetas buvo morališkai palaužtas, o gal nuoširdžiai tikėjo, kad postalininio „atlydžio“ laikotarpis atneš ramybę ir vertybių pusiausvyrą. Sovietinėje Lietuvoje pasirodę rinkiniai *Eilėraščiai* (1960), *Arti prie žemės* (1965), poema *Svajonės ir maištas* (1967) buvo pilni plakatinio optimizmo, sovietinio „laimingo gyvenimo“ butaforijos, šiomis knygomis Miškinis tarsi įteisino savo priklausymą Rašytojų sąjungai, jos leido jam sugrįžti iš kultūrinio gyvenimo nuošalės.

5.1 Gyvenimo aistra ir kova su savimi

Elegantiškai sninga

Šiandien taip elegantiškai sninga,
Sninga žemėn medžių žiedais.
Panašiai mano meilė dingo
Su visais visais pažadais.

Dar tada, kai pavasaris trankės,
Visom upėm grūdosi ledais,
Mirė meilė ant svetimo rankų,
Išvadinta gražiais vardais.

Kažin kam sužaliavo parkai,
Korė mėnesis naktį vėlai –
O ta meilė užtroško iš karto
Kaip auksinė žuvis po stiklais.

Aš prisiminiau pasakos galą
Iš knygų, skaitytų kadais,
Kaip mergaitė iš baimės pabalo,
Apsimainiusi aukso žiedais.

O dabar elegantiškai sninga,
Sninga parkuos medžių žiedais, –
Tik ta meilė netyčia dingo
Su visais ir visais apžadais.

Antanas Miškinis

1. Plačiau pasidomėkite apie Antano Miškinio biografijos ir kūrybos bruožus. Parenkite klasės draugams pristatymą.
2. Naudodamiesi „Youtube“ raskite ir pasiklausykite paties poeto Antano Miškinio deklamuojamo eilėraščio „Elegantiškai sninga“. Išmokite eilėrašį atmintinai.

5.1 Gyvenimo aistra ir kova su savimi

3. Perskaitykite Antano Miškinio eilėraštį „Elegantiškai sninga“ ir atsakykite į klausimus.

1. Kokia yra eilėraščio tema?

2. Apibūdinkite eilėraščio lyrinį subjektą. Kieno balsu jis kalba – savo ar kito žmogaus? Raskite tekste citatas, jas išrašykite.

3. Koks yra šio eilėraščio poetinis išgyvenimas – didėjantis džiaugsmas ar gilėjantis skausmas, liūdesys? Įrodykite parinkdami ir nurašydami tinkamas citatas.

4. Kokios spalvos vyrauja eilėraštyje? Remdamiesi praėjusių pamokų medžiaga, apibūdinkite, ką šios spalvos simbolizuoja.

5. Kaip manote, ką reiškia pasakymas „elegantiškai sninga“? Kaip šiuos žodžius galima susisieti su pradingusia meile?

6. Apibūdinkite antrojo posmo nuotaiką. Kaip manote, kodėl ji tokia? Kokie žodžiai apibūdina tokią nuotaiką?

7. Apibūdinkite eilėraščio erdvę ir laiką.

8. Kuo skiriasi ir kuo panašūs pirmas ir paskutinis eilėraščio posmai?

9. Raskite meninės raiškos priemonių, jas išrašykite ir įvardykite.
